

**Juris Canonici Theoria Et Praxis, Ad Forum Tam
Sacramentale quàm contentiosum, tum Ecclesiasticum,
tum Seculare**

Cabassut, Jean

Lugduni, 1698

XXII. Impedimenta Matrimonium dirimentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62355](#)

C A P U T XXII.

Impedimenta Matrimonium dirimentia.

I. **E**A quæ matrimonium etiam contractum dirimunt impedimenta recensentur quatuordecim, his versibus comprehensa:

*Error, conditio, votum, cognatio, crimen,
Cultus disparitas, vis, Ordo, ligamen, honestas,
Affinis, raptor, si clandestinus, & impos.
Hac facienda vekant connubia, facta retrahant.*

II. Error triplex distingendum est, scilicet persona, qualitatis, conditionis. Error persona dicitur quando contrahens putat aliam esse perfidam cum qua contrahit, quam revera sit. Error circa personam ipso naturæ jure irritum facit matrimonium, causa 29. quest. 1. per totam. Quia personæ contrahebentium nuptias sunt ipsum primarium & essentiale objectum matrimonii; nisi ipse errans intendat ipso actu contrahere cum propria persona, qualiscumque illa sit. Error qualitatis non facit conjugium irritum, ut si credens quis ducere divitem, nobilem, formosam, virginem, ducat revera inopem, ignobilem, deformem, corruptam. Quia contractus matrimonii versatur circa personas, non circa qualitates; & qualitas habet se tantum per modum rationis motivæ aut cause finalis, & consequenter ejus error facit dumtaxat voluntarium secundum quid, neque impedit essentiali consensem. Hinc excipe casum quo quis expresse intenderet non contrahere, si talis qualitas personæ insit, vel non insit. Tunc enim cessante conditione cui innititur consensus, certum est consensem omnino deficeret. Excipe secundum casus in quibus error qualitatis transit in errorem ipsius personæ: quod fit quoties qualitas in qua erratur, determinat certam aliquam personam distinctam ab ea quæ praesens est, ut si Titius contraxit cum filia Joannis, quæ se falsò dicebat filiam Petri qui est Praeses provinciæ; Titius vero intendit contrahere cum filia Praesidis provinciæ, seu neque consensem ad eam determinat: eo casu cum error qualitatis determinet Titium ad aliam personam ab ea diversam quæ praesens est, invalidum est illud cum filia Joannis matrimonium. Sanchez lib. 7. disp. 18. num. 25. Navarra cap. 22. num. 32. Bonacina de matrim. quest. 3. punto 2. num. 7.

III. Error conditionis format secundum irritans impedimentum, & intelligitur de conditione servili. Circa hunc stat receptissima conclusio: Matri

Matrimonium contractum cum errore conditionis validum est , si persona cum qua contrahitur est æqualis , aut melioris conditionis. Servus ergo contrahens cum serva , quam tamen credit esse liberam ; aut contrahens cum libera , quam credebat esse servam , validè contrahit , cap. Si quis , & cap. Ad nostram , de conjugio servorum.

IV. Votum solenne quod emititur in susceptione sacerdotum Ordinum, vel in professione Religionis, constituit tertium dirimens impedimentum, Clement. unica de confang. quæ penam quoque excommunicationis latæ sententia adjungit : item can. Presbyteris , dist. 27. & extra qui clerici vel vovent, per totum : & Concilium Carthaginense IV. can. 104. & Matricone se can. 4. & Tridentinum sess. 24. de Sacram. Matrim. can. 9. Quod idem Ius Gregorius XIII. extendit ad vota simplicia , quæ post biennium probatiois emittere solent novitii Societatis Jesu , eosque declarat esse deinceps verè Religiosos.

V. Quinimò votum solenne Religionis tanto privilegio munitur , ut antecedens matrimonium ratum , seu per verba de prælenti contractum, dummodo non fuerit consummatum , dissolvat , ita ut conjunx in sæculo superstes possit ex tunc aliud contrahere matrimonium , priore conjugi adhuc in monasterio vivente. Item favore Religionis conceduntur duo menses post contractum de præsenti matrimonio ad deliberandum de ingressu Religionis , intra quos is qui deliberat , non tenetur consummare , quantumvis altera parte petente ; eaque invita licitum ei est ingredi monasterium , juxta Constitutionem Alexandri III. in cap. Verum , & cap. Ex publico , de convers. conjug. & Innocentii III. in cap. Ex parte , eod. quia non fuerunt una caro simul effecti , d. cap. Verum. Non potest tamen in sæculo superstes alias inire nuptias , nisi post alterius professionem. Id verò privilegium non competit susceptioni Ordinis sacri , ut constat ex Joan. XXII. extrav. unica de voto.

VI. Quartum impedimentum ex cognatione nascitur. Ea triplex est , naturalis , spiritualis , & legalis. Cognatio naturalis dicitur Consanguinitas , & definitur : Vinculum personarum ab eodem stipite proximo descendientium , carnali propagatione contractum.

VII. Ut computentur consanguinitatis gradus tres observandæ sunt regulæ. Prima est : In linea recta alcentientium & descendantium tot sunt gradus quot personæ ex uno stipite descendentes , excepto ipso stipite; v. g. pater & filius sunt quidem duæ personæ , sed deducto patre subsistit filius in primo gradu ; & ita non solum pater & filius , sed etiam frater & soror sibi invicem sunt consanguinei in primo gradu , sicut avus , & ex filio nepos in secundo. Secunda regula hæc est : In linea æquali collateralium eodem gradu à se mutuæ personæ distant , quo gradu eadem distant à communī stipite. Sic ergo fratrum filii in secundo gradu sunt interfæ , quia duobus gradibus ab avo distant , qui est communis ipsorum stipes.

A a a 3

Tertia

Tertia regula in linea quoque transversa, seu collateralium, sed inaequali: *Eo distant inter se collaterales gradu, quanto diffat gradu remotior à communī stipite: v. g. Noë genuit Sem & Cham; Sem genuit Arphaxad; Arphaxad autem genuit Sale. Ex alio verò latere, Cham genuit Chus.* Genesis 10. *Hic queritur quot gradibus inter se distant Sale & Chus?* Distant tribus gradibus, quia Sale collateralis remotior diffat tribus gradibus à communī amborum stipite, qui est Noë; ex quo tres istæ propagantur personæ, Sem, Arphaxad, Sale. Porro in linea collateralium *Jus Canonicum* discrepat à computatione *Juris Civilis*: *Jus namque Civile quotidē computat gradus, quot sunt ex utroque latere personæ;* & idē fratres & sorores, cūm duæ sint personæ, collocat in secundo gradu: deinde patrueles in quarto, quia patrueles, eorumque parentes ab uno stipite prodeuentes constituant quatuor simul personas. Deinde in linea inaequali transversa nepotem & pronepotem constituit in quinto gradu, ob parem utrimque personarum seu generationum numerum. Cūm tamen *Jus Canonicum* tantum connumeret unius lateris generationes à communī stipite descendatas; ideoque fratres & sorores in primo gradu, patrueles in secundo collocat. Atque inter omnes Fideles Canonica computatio prævaleret secundum usum.

VIII. *Jure Canonico invalidum est matrimonium inter personas consanguineas usque ad quartum gradum inclusivè, cap. Non debet, de consang. & affinit. & Concilium Trident. sess. 24. de Sacram. Matrim. cap. 5. Olim verò prohibebantur in Latina Ecclesia nuptiæ ad septimum usque cognationis collateralium gradum, ut constat ex Sancti Gregorii Magni epistola ad Felicem Messanæ Episcopum, & ex Sancti Isidori testimonio, & ex scripto Alexandri II. Papæ. Quæ omnia inseruntur in Decreto, causa 35, quæst. 5. Quos gradus postmodum reduxit Concilium Lateranense sub Innocentio III. ad quatuor gradus, d. cap. Non debet. Jure autem Romanorum Civili etiam fratrum & sororum filii matrimonio jungabantur, Instit. de nuptiis, §. Duorum, l. Celebrandis, C. de nuptiis, l. 3. D. de ritu nupt. Idem que *Jus* etiam apud Christianos locum habuit. Filia namque Constantini Magni Constantina & Helena nuptiæ datae sunt, Constantina quidem Annibaliano primùm filio Dalmatii fratris Constantini, deinde Gallo filio Constantii fratris alterius ejusdem Constantini: Helena verò nupsit Juliano alteri filio memorati Constantii; atque ita hæc tria matrimonia celebrata sunt inter patrueles in secundo gradu.*

X. Dispensari tamen potest modò interveniat rationabilis & gravis causa in ipso secundo lineæ collateralium gradu inter fratrum aut sororum liberatos, qui patrueles ac consobrini dicuntur: & similiter inter patruum seu avunculum, & ex fratre seu sorore nepotem ac neptem. Etsi enim Levit. 18. tales nuptiæ vetentur, id non est juris naturalis, sed positiyi, seu legalis ac ceremonialis tantum.

X. Spir. 11

X. Spiritualis cognatio intercedit primò inter patrinum ac matrinam cum baptizato, simulque cum baptizati patre & matre. Secundò inter baptizantem & baptizatum: & inter personam baptizantem cum patre aut matre baptizati. Ex Confirmatione verò inter patrinum aut matrinam cum confirmato, & cum patre & matre confirmati. Cæteras verò antiqui Juris multiplices cognationes abolet Concilium Tridentinum sess. 24, cap. 2. Nullaque contrahitur spiritualis cognatio inter patrinum & matrinam, seu susceptores.

XI. Quæritur utrum qui mittit procuratorem ad suscipiendum infantem de sacro Fonte, contrahat cognitionem istam, an verò ipse procurator? Respondent Sanchez, Reginaldus, Filiucius, non contrahi à mittente, sed à procuratore. Sed verius est, contrahi à mittente, non à procuratore. Ita docent Navarra lib. 5. Consiliorum, in fine, qui testatur ita declarasse Cardinalium Congregationem: Ledesma quæst. 56. Coninch disp. 32. dub. 2. num. 40. Bonacina quæst. 3. §. 2. num. 30. Ratio est, quia ad hoc ut susceptor contrahat istam cognitionem, requirit Concilium Tridentinum ut à parentibus baptizandi affumatur, aut à Parocho, si paretes non proverint, sess. 24. cap. 2. de reform. Atqui procurator non assumitur vel ceditur à parentibus; sed solus ille qui procuratorem constituit, ut videmus fieri inter Magnates ac Principes. Item qui procuratorem constituit, agit ut causa principalis, procurator verò ut causa dependens & instrumentalis. Item procurator nihil agit proprio, sed solius mandantis nomine. Quocirca sapienter judicavit Sacra Congregatio Cardinalium hanc cognitionem non à procuratore, sed à solo mandante contrahi.

XII. Si opponas, ad contrahendam cognitionem requiri contactum baptizati, qualem non potest absens exhibere. Respondendum est, requiri sive proprium, sive alienum contactum, dum fiat mandato & nomine absens. Si instes, eum qui pro se alterum constituit ad baptizandum, nullam contrahere cognitionem, sed eum solum qui constitutus est, suaque manu baptizavit. Respondebitur longè magnum esse discrimen, quia qui baptizat, non baptizat alterius cuiusquam nomine, neque alterius sustinet personam, nisi Christi Domini, cuius est minister immediatus; ideoque illi adhæret ista cognatio. Secus est de procuratore.

XIII. Matrimonium quoque dirimit cognatio legalis, quæ est propinquitas personarum ex adoptione consurgens, can. Per adoptionem, 30. quæst. 30. & cap. unico, de cognat. legali. Itaque invalidum est matrimonium primò inter adoptantem & adoptatum & posteros adoptati usque ad quartum gradum. Durat hoc impedimentum etiam soluta adoptione, cap. Diligere, 30. quæst. 3. Secundò inter uxorem adoptantis & adoptatum, & inter uxorem adoptati & adoptantem. Hæc quoque durat post sublatam adoptionem, l. Adoptivus, D. de ritu nupt. Tertiò inter filios aut filias adoptantis & adoptatum, sive adoptatam. Hoc impedimentum definit cessante

cessante adoptione, id est ex quo filii aut filiae adoptantis exerint ab eius potestate per hujus mortem, vel per emancipationem, cap. 1. de cognat. legal. & l. finali, D. de adoption. Filius porrò adoptantis potest etiam durante adoptione contrahere cum filia adoptati, necnon filia adoptantis cum filio adoptati; id enim nullo jure prohibetur. Quā etiam ratione plures ab uno eodemque adoptati possunt inter se matrimonio jungi. Bonacina q. 3. punto 5. §. 3. prop. 3.

XIV. Conditiones à Jure requisitae ut quis possit adoptare, sunt istae. Primo, ut adoptans sui juris sit. Secundo, ut sit major viginquingen annis. Tertiō, ut sit masculini sexus; feminæ namque adoptari quidem possunt, sed non adoptare, nisi ex privilegio. Quartō, ut adoptans habeat naturalem generandi potentiam: non tamen excluduntur ii, qui cùm à nativitate habuissent, illam ex accidenti amiserunt, ut secuti gladio, aut facti ex morbo eunuchi: sed excluduntur frigidi ex natura, l. 2. D. de adopt. Quinto, ut adoptans sit ejus ætatis quæ adoptati ætatem excedat annis decem & octo. His positis conditionibus quæ exprimuntur Institut. tit. de adoption, & alibi in Jure, potest quilibet adoptare, quanvis sit Sacerdos, & modo adoptatus sit præsens; non enim fieri potest per literas aut per procuratorem adoptio, l. Neque, & l. Post mortem, §. fin. D. de adopt.

C A P U T XXIII.

Prosequutio impedimentorum dirimentiū.

I. **U**INTU M- dirimens impedimentum est crimen, quod est genere duplex, scilicet homicidium & adulterium, adiunctis quibusdam conditionibus & circumstantiis; specie autem quadruplex. Non est hoc impedimentum naturali iure introductum, sed Iure ecclesiastico, can. *Si quis vivente, 31. q. 1. & cap. 1. de convers. infidel. & cap. 1. 2. 3. 4. 5. 6. de eo qui dux. in matr. quam pol. per adult.*

II. Primum ergo crimen dirimens est occisio unius conjugum facta hoc fine matrimonii contrahendi cum superstite conjuge, si ante occisionem aut mortem occisi intervenerit adulterium: idque locum habet five conjunx consortem sui tori occiderit per se, vel per alium; five alia persona etiam soluta occiderit hoc eodem fine contrahendi cum supervivente conjuge, & ante mortem occisi commiserit adulterium cum altero conjuge, cuius ambiebat seu expetebat matrimonium. Sufficit autem ad hoc impedimentum.